

Lutilský prameň

Marec 2013

ČÍSLO 1

ROČNÍK XVI.

Veľká noc

Veľká noc je najstarším, najvýznamnejším kresťanským sviatkom, počas ktorého si kresťania pripomínajú umučenie, smrť a vzkriesenie Ježiša Krista. Nadväzuje na židovskú paschu - ktorá sa slávila od 14. do 21. dňa v mesiaci nisan (náš marec až apríl) na pamiatku oslobodenia

Izraelského národa z egyptského otroctva. (2. Mojžišova 12,1-4 a 13,3-10). Termín Veľkej noci nie je stály, každoročne sa mení. Veľká noc pripadá na prvú nedeľu po prvom jarnom splne mesiaca - po 21. marci. Má však ustálený deň na oslavu - nedeľu - pretože Ježiš Kristus vstal z mŕtvych podľa svedectva apoštolov prvý deň po sobote (Matúš 28,1 Marek 16,1 Lukáš 24,1 Ján 20,1). Veľkonočný - tichý týždeň trvá od Kvetnej nedele po Bielu sobotu, počas ktorého si cirkev zvlášť intenzívne pripomína pamätné dni utrpenia a smrti Ježiša Krista. Ich vážnosť pripomína čierne chrámové rúcho.

Kvetná nedeľa

Kvetnou nedeľou vstupujeme do veľkého týždňa, veľkého na najdôležitejšie udalosti spásy. Počas Kvetnej nedele si pripomínáme vstup Ježiša do Jeruzalema, aby tu oslávil veľkonočné sviatky. Slávnosť veľkonočného baránka sa vtedy mohla konať jedine v Jeruzaleme - hlavnom meste židov. Zástupy

nadšene vítali Ježiša a pod nohy mu hádzali palmové ratolesti (Ján 12,13), preto má táto nedeľa pôvodne názov Palmarum t.j. nedeľa paliem. Pomenovanie Kvetná nedeľa pravdepodobne vzniklo u nás podľa toho, že u nás palmy nerastú a významné osobnosti sa vítajú kvetmi. Snáď aj podľa toho, že tento deň spadá do skorého jarného obdobia, kedy sa objavujú prvé kvety. Na Kvetnú nedeľu, Zelený štvrtok a Veľký piatok sa na službách Božích čítajú a spievajú pašie.

Zelený štvrtok

Pomenovaný je pravdepodobne podľa zelene v Getsemanskej záhrade, kde sa Pán Ježiš modlil a bol zatknutý vojakmi. Hlavným dôvodom svätenia tohto dňa je ustanovenie Večere Pánovej Pánom Ježišom Kristom.

Veľký piatok

Kresťania si na Veľký piatok pripomínajú potupnú smrť Ježiša Krista na kríži. Evanjelici ho považujú za najvýznamnejší sviatok, pretože Syn Boží dokončil dielo vykúpenia sveta. Ježiš Kristus bol ukrižovaný na vrchu Golgota cisára Tibéria a Pontského Piláta. V rímsko-katolíckych chrámoch sa v tento deň neslúži omša, oltáre sú bez chrámového rúcha, bez kríža aj svietnikov. Na niektorých miestach sa nezvoní, len rapká od štvrtku do soboty večera. Na evanjelických službách Božích sa čítajú a spievajú pašie, prisluguje sa Večera Pánova. Zachováva sa pôst - nejedáva sa mäso.

Biela sobota

Ježiš bol pochovaný do hrobu. V sobotu sa v chrámoch nekonajú služby Božie. Len večer bývajú v niektorých cirkevných zboroch služby Božie, ktoré sa začínajú v pôstnom duchu a končia sa už radosťou z Pánovho vzkriesenia. Sobota je prípravným dňom pred veľkonočnými sviatkami. Katolícka cirkev slávi vigíliu už ako radostnú slávnosť vzkriesenia a znovu sa rozozvučia zvony, ktoré od štvrtku večera nezvonili.

Veľkonočná nedeľa

Každý rok na jar sa odohráva zápas života so smrťou. Zo zamrznutej zeme vyrastá tráva, rozkvitá zasnežená lúka, na zamrznutom strome vypučia listy... Raz na jar pred 2000 rokmi na Veľkú noc sa však odohral aj iný zápas so smrťou. Veľká noc nie

je len sviatkom jari. Ježiš Kristus, ktorý bol mŕtvý, prekonal smrť a vstal k novému životu. Neostal v hrobe, pretože Ho Boh vzkriesil. Po Jeho smrti Ho stovky ľudí opäť videli živého. Mnohí s Ním hovorili, dotýkali sa Ho a dokonca s Ním jedli a pili. Ježiš Kristus nebol o b y č a j n ý m človekom, ale bol Božím Synom.

Ježišove vzkriesenie dáva jedinečnú nádej na večný život každému, kto v Neho uverí. Nádej na život, proti ktorému je smrť už navždy bezmocná.

Veľkonočný pondelok

Typické veľkonočné zvyky - oblievanie vodou, šibanie prútikmi, maľovanie veľkonočných vajčiek, rozdávanie čokoládových zajačikov a kuriatok - nemajú kresťanský pôvod. Často sa stáva, že odsúvajú pravú podstatu veľkonočného pondelka do úzadia.

Symbols Veľkej noci

Sviečka - Sviečka je v mnohých kultúrach chápaná ako znamenie života. Veľkonočná sviečka symbolizuje vzkrieseného Krista. Tento symbol pochádza zo starovekých osláv Veľkej noci, pri ktorých sa zapaluje sviečka (nazývaná tiež paškáľ) od ohňa. Takto zapálená sviečka sa v priebehu veľkonočnej bohoslužby ponára do vody na krst, je ozdobená znamením kríža a symbolmi Á a Ů, t. j. začiatku a konca vekov, ktorými je Kristus.

Baránok - Symbol baránka sa nachádza už v predkresťanských tradíciách. V kresťanstve je baránok jedným zo symbolov Ježiša Krista, lebo obrazne podľa kresťanskej viery on je baránok obetovaný za spásu sveta.

Oheň - Veľkonočná bohoslužba sa začína zapálením veľkonočného ohňa, ktorý symbolizuje víťazstvo Ježiša Krista nad temnotou a smrťou. Od tohto ohňa sa potom zapalujú veľkonočné sviečky.

Kríž - Kríž je dnes najdôležitejším z kresťanských symbolov, pretože Kristus bol odsúdený na smrť ukrižovaním. Tento trest patril k trestom veľmi krutým a ponižujúcim.

Príchod jari

Mgr. Mária Malá

Jar ako výkrik mladosti
Jar ako teplo dlaní
Jar ako pohľad milého
Zas v teple lúčov jarných

Jar ako dieťa v lone
Jar ako príchod lásky
Jar lúčom pohladí ťa
Krémom ti zotrie vrásky

Jar ako biela snežienka
Už žltý narcis kvitne
Jar ako tvoje objatie
Tvoj hlas je stále pri mne

A ako dieťa čaká
Úsmev a nehu matky
Nemať nič len jej pohľad
Čas jari je tak krátky

ZASADNUTIA OBEČNÉHO ZASTUPITEĽSTVA

Poslanci Obecného zastupiteľstva v Lutile
dňa 14.3.2013**Uznesením č. 148/ 2013**

Schválili program 11. Zasadania OZ

Uznesením č. 149/ 2013

konštatovali, že uznesenia sa plnia

Uznesením č. 150/ 2013

zobrali na vedomie

Plnenie rozpočtu Obce Lutila a Základnej školy s materskou školou Lutila za rok 2012

Uznesením č. 151/ 2013

A.zobrali na vedomie

predloženú správu o vykonanej inventarizácii majetku Obce Lutila a ZŠsMŠ Lutila.

B.schválili,

na základe odporúčenia Finančnej komisie pri OZ Lutila, vyraďenie neupotrebitelného majetku podľa priloženého zoznamu

Uznesením č. 152/ 2013

menovali

Likvidačnú komisiu na likvidáciu neupotrebitelného majetku v zložení:

Dušan Hrčka, predseda

Dušan Debnár, člen

Darina Müllerová, členka

Uznesením č. 153/ 2013

zobrali na vedomie

Správu Hlavnej kontrolórky obce Lutila o kontrolnej činnosti za rok 2012

Uznesením č. 154/ 2013

A.zobrali na vedomie

Návrh starostu obce Lutila na výšku finančných prostriedkov, z výnosu dane z príjmov FO, na 1 dieťa navštevujúce záujmové vzdelávanie, - 60,00 €/ rok/ dieťa.

B.schválili

1.Dotáciu obce Lutila, z výnosu dane z príjmov FO, vo výške 60 €/ rok na 1 dieťa navštevujúce záujmové vzdelávanie.

2.Finančné vyrovnanie na deti s trvalým pobytom v obci Lutila navštevujúce záujmové vzdelávanie v CVČ od 01.01.2013 do 31.03.2013 jednorazovou splátkou, t.j. vo výške 705,00 €, t.j.:

-195,00 € pre CVČ pri Základnej škole s materskou školou Štefana Moysesu Žiar nad Hronom, zriaďovateľom ktorých je Rímskokatolícka cirkev Biskupstvo Banská Bystrica

-510,00 € pre CVČ zriaďovateľom ktorého je Mesto Žiar nad Hronom

3.Finančné vyrovnanie na deti s trvalým pobytom v obci Lutila navštevujúce záujmové aktivity pri Základnej škole s materskou školou, Slobodné 23, Lutila od 01.01.2013 do 31.03.2013 jednorazovou splátkou, t.j. vo výške 165,00 €.

4.Poukázanie dotácie z výnosu dane z príjmov FO od 01.04.2013, na deti s trvalým pobytom v obci Lutila navštevujúce záujmové aktivity:

-pri Základnej škole s materskou školou, Slobodné 23, Lutila,

-CVČ pri ZŠ s MŠ Štefana Moysesu Žiar nad Hronom, zriaďovateľom ktorých je Rímskokatolícka cirkev Biskupstvo Banská Bystrica,

-CVČ zriaďovateľom ktorého je Mesto Žiar nad Hronom

mesačne do 25. dňa príslušného mesiaca v roku 2013, vo výške 1/ 12 z ročnej dotácie uvedenej v bode B/ 1 tohto uznesenia.

Uznesením č. 155/ 2013

schválili

VZN č. 4/ 2013 o prevádzkovom poriadku pohrebiska Lutila, ktorým sa mení VZN č. 5/ 2007 z dôvodu zmeny zákona

Uznesením č. 156/ 2013

schválili

VZN č. 5/ 2013 o poplatku za znečisťovanie ovzdušia malými zdrojmi, ktorým sa mení VZN č. 7/ 2008 z dôvodu zmeny zákona.

Uznesením č. 157/ 2013

schválili

VZN č. 6/ 2013 o poskytovaní finančných dotácií fyzickým a právnickým osobám s doplnením bodu 4. V § 2 v znení „PO, FO a neziskovým organizáciám, ktoré majú sídlo alebo trvalý pobyt na území obce, nevzniká právny nárok na dotáciu z rozpočtu Obce Lutila.“

Uznesením č. 158/ 2013

A.zobrali na vedomie, že

1.Obec Lutila má vo vlastníctve KN-E parc. č. 1197/ 1, o výmere 1235 m², ostatná plocha, v k.ú. Lutila, vedená na LV č. 829.

2.Predaj KN-C parc. č. 931/ 55 o výmere 54 m², trv.. tráv. porast, bol zverejnený na web stránke obce Lutila od 25.02.2013.

3.Miroslav Kútik a manželka Mária, rod. Mrázová, nie sú osoby na ktoré je prevod vlastníctva priamym predajom vylúčený (§ 9a ods. 6 zák. č. 138/ 1991 Zb.).

B.neschválili trojpätinovou väčšinou

1.odpredať nehnuteľný majetok, v zmysle § 9a ods. 8 písm. e) zákona č. 138/ 1991 Zb.

o majetku obcí v platnom znení, ako prípad hodný osobitného zreteľa, v k.ú. Lutila, a to: diel 8 z KN-E parc. č. 11987/ 1, o výmere 1235 m², ostatná plocha, ktorý vytvára KN-C parc. č. 931/ 55, o výmere 54 m², trv. tráv. porast. Podľa GP č. 34611886-28/ 2012 z 09.01.2013

Pre žiadateľa:

Miroslava Kútika, rod. Kútik, narod. 20.04.1954 a manželku Máriu, rod. Mrázová, narod. 16.08.1953, obidvaja trv. bytom Hviezdoslavova 27/ 63 Žiar nad Hronom.

Za kúpnu cenu 113,40 EUR

Uznesením č. 159/ 2013

odročili

žiadosť Miroslava Pružinu a manželky Andrey, rod. Poliaková, trv. bytom Lesná 12, Lutila o kúpu pozemku diel 1 z KN-E parc. č. 1188, ktorý vytvára KN-C parc. č. 166/ 1, o výmere 118 m², záhrada. Podľa GP č. 36636029-10/ 13 z 15.01.2013

Uznesením č. 160/ 2013

zobrali na vedomie, že

1.Obec Lutila sa uchádza o grant vyhlásený 31.01.2013 Ministerstvom pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR. Ide o výzvu na predkladanie žiadostí o nenávratný finančný príspevok pre opatrenie ROP-4-1a-2013 na obnovu obcí postihnutých povodňami v roku 2010 v súlade s uznesením vlády SR č. 566/ 2010. Predbežný náklad na projekt je vo výške 1,2 mil. EUR. Žiadosť o NFP Obec Lutila musí predložiť 20.06.2013.

2.Obec Lutila sa bude uchádzať o grant ktorý by mal byť vyhlásený Ministerstvom Životného prostredia SR ochrana pred povodňami. Ide o reguláciu Kopernického potoka v intraviláne obce Lutila. Predpokladaný náklad je vo výške cca 3 650 000,00 EUR.

Uznesením č. 161/ 2013

zobrali na vedomie

žiadosť firmy Lonfinger, p. Matúš Bernát, Kamenná 6 Lutila, na prenájom budovy vo vlastníctve obce Stará škola, ktorá je momentálne zablokovaná z dôvodu exekúcie.

Uznesením č. 162/ 2013

A.zobrali na vedomie

žiadosť p. Gabriely Tabakovej, trv. bytom N. Teslu 26, Piešťany, o kúpu obecného pozemku KN-C parcela 418/ 10, o výmere 675 m².

B.požiadali starostu obce Lutila

dať vypracovať znalecký posudok na všetky pozemky v uvedenej lokalite a tento predložiť na najbližšie zasadanie OZ.

Termín: najbližšie zasadanie OZ

Jednou vetou

Z dôvodu opakujúceho sa voľného pohybu psov po našej obci, žiadame všetkých držiteľov psov, aby si riadne zabezpečili svojich psov proti úniku a zabránili tak ohrozovaniu našich spoluobčanov, predovšetkým deti

navštevujúce Základnú školu s materskou školou v Lutile, a tiež znečisťovaniu verejných priestranstiev.

Zároveň pripomíname, že držiteľ psa, ktorý nezabráni voľnému pohybu psa sa dopustí priestupku v zmysle zákona č. 282/ 2002 Z. z., ktorým sa upravujú niektoré podmienky držania psov.

Mikroregión Žiarske Podhorie opätovne začal v roku 2013 spolupracovať pri organizovaní kultúrno-spoločenských podujatí obcí mikroregiónu (Janova Lehota, Kosorín, Slaská, Lutila, Lovčica-Trubín).

Prvé stretnutie sa konalo v Janovej Lehotě dňa 4. februára kedy sa stretli starostovia spolu s pracovníkmi týchto obcí. Na tomto prvom stretnutí si pracovníčky vymenili pracovné skúsenosti a starostovia sa dohodli na kultúrno-športových podujatiach.

Prvé športové podujatie pripravila obec Kosorín dňa 23. februára 2013, kde sa odohral stolno-tenisový turnaj. Našu obec reprezentovalo mužstvo v zložení: **Metod Búgel, František Gustinák st., František Gustinák ml. Peter Širáň.** Naše mužstvo tento turnaj vyhralo. Gratulujeme!

O ďalších podujatiach organizovaných mikroregiónom budú občania informovaní prostredníctvom webových stránok.

Súťaž „Mapujeme Slovensko“

VY ešte nie ste na EKO-mape? Pridajte svoju EKOPrevádzku a vyhrajte! Chcete všetkým ukázať EKOMiesta vo svojej obci? Je u vás zberný dvor, cyklotrasa, vegetariánska reštaurácia či iné EKOMiesto a nie je ešte na EKO-mape?

Pridajte ho a vyhrajte poukážku na nákup v EKOobchode Živica!

Ekoporadňa Živica vyhlasuje súťaž „Mapujeme Slovensko“ určenú pre širokú verejnosť, v ktorej môže každý zviditeľniť miesta s environmentálnymi aspektmi vo svojom okolí a prispieť k rozvoju

užitočného projektu. Stačí pridať aspoň jedno EKOMiesto na Slovensku do internetovej Eko-mapy, ktorá je na stránke www.eko-mapa.sk a stávate sa spolutvorcom Eko-mapy!

Súťaž prebieha v troch kategóriách - najviac pridaných EKOMiest, najoriginálnejšie EKOMiesto a najužitočnejšie EKOMiesto.

V každej kategórii sa dá vyhrať a víťaz získava poukážku na nákup v Ekoobchode Živica - internetovom aj kamennom obchode s ekologickým sortimentom.

Víťazov bude vyberať odborná porota zložená z odborníkov z Ekoporadne Živica a partnerov projektu Eko-mapa. Termín súťaže je od 21. marca do 30. apríla 2013.

Inšpirovať sa môžete vyše 2 100 EKObodmi, ktoré sú už na Eko-mape uverejnené a sú zaradené v kategóriách Príroda, Organizácie, Biospotrebiteľ, Odpady, Stavby, Permakultúra a Iné. Eko-mapa Slovenska existuje od roku 2010 a na jej tvorbe sa podieľali okrem dobrovoľníkov z radov

verejnosti aj žiaci a študenti základných, stredných a vysokých škôl.

Eko-mapu si môžete bezplatne stiahnuť aj do svojich mobilných telefónov prostredníctvom aplikácie „Eko-Trace“. Aplikácia je dostupná na www.eko-mapa.sk.

EKOMiesta pridávajte priamo na Eko-mape, na webovej stránke www.eko-mapa.sk. Ak máte otázky a pripomienky, píšete na eko-mapa@zivica.sk.

Jana Koťková
Ekoporadňa Živica
Vysoká 18,
811 06 Bratislava
kotkova@zivica.sk

Kancelária obchodných zástupcov Prvej stavebnej sporiteľne, a. s.

ZAÚJÍMAVÉ ÚVERY

- úvery na bývanie už od 1 % ročne do 31. 3. 2013
- stavebný úver už od 2,9 % ročne
- medziúvery aj bez predchádzajúceho sporenia

VÝHODNÉ SPORENIE

- vysoké zhodnotenie nasparených prostriedkov
- štátna prémie až 66,39 € pre každého člena rodiny
- sporenie pre deti aj pre seniorov

UNIKÁTNE POISTENIE

- poistíte si dom, byt alebo zariadenie domácnosti
- poistíte seba alebo vašich blízkych

Blížšie informácie Vám rada poskytne:

Mgr. Petra Haládková

oblastná vedúca PSS, a. s.

Š. Moysesova 65, Žiar nad Hronom

tel. 0905 717 912,

petra.haladekova@fopss.sk

Konzultácie možné
aj u Vás doma.

Priklad – výška úveru: 50 000 €, nasporovaná suma: 25 020 €, hodnotiace číslo: 50. Medziúver – úroková sadzba 1% p. a., výška splátky: 41,57 €/mes., počet splátok: 8, RPMN: 4,10 %. Stavebný úver – úroková sadzba 4,75 % p. a., výška splátky: 390 €/mes., počet splátok: 100, RPMN: 6,66 %, posledná splátka: 210,97 €. Celková debita splatnosti: 108 mes., celková čiastka: 58 467,81 €. Poplatky – vedenie účtu: 128 €, spracovanie úveru: 600 €, rizikové životné poistenie: 20 €/mes., znalecký posudok: 140 €, zápis záložného práva: 66 €.

Spomienka na Vianoce

Zjavenie Pána (Traja králi) 6. januára

V tento deň si kresťania po celej planéte pripomínajú sviatok Zjavenia Pána Troch kráľov. Patrí k najstarším kresťanským sviatkom, ktorý sa slávi od 3. storočia.

Ide o deň, kedy sa na oblohe objavila hviezda oznamujúca narodenie Božieho Syna

všetkým národom. V minulosti bol tento sviatok spojený s dňom krstu Ježiša v rieke Jordán, ale od roku 1969 sa tento deň oslavuje zvlášť.

Ako počas celého vianočného obdobia, tak aj na jeho záver sa viažu rôzne obyčaje. Najznámejšie sú „trojkráľové

obchôdzky“, počas ktorých najmä mladí chlapci obchádzajú domácnosti, sú zahalení do dlhých bielych košiel a na hlavách majú položené korunky.

V každej domácnosti následne predvádzajú trojkráľovú hru imitáciu návštevy Troch Kráľov pri Ježišom narodení. Sviatok Troch kráľov sa tiež považuje za záver vianočného obdobia.

Aj v našej obci sme si uctili tento sviatok. Deti Detského folklórneho súboru Bukovinka

pripravili veľmi pekný program pod názvom „Spomienka na Vianoce“, v ktorom predviedli ľudové zvyky od Kataríny až po Vianoce katarínska tancovačka, čarovanie a veštenie na Ondreja, Luciovské obchôdzky, Betlehemska poklona.

Slávnosť Troch kráľov umocnili svojim vystúpením 4 speváčky a cimbalová hudba Hron zo Žiaru nad Hronom, ktorí prítomným občanom pripomenuli Vianoce vianočnými koledami.

Benedikt XVI.

Svätý otec Benedikt XVI. sa 11. februára rozhodol odstúpiť zo svojho úradu. Miesto Petrovho nástupcu je voľné od 28. februára až do zvolenia nového pápeža. Na vykonávanie tejto funkcie je potrebná nielen sila ducha, ale aj sila tela, ktorá už 86 ročnému svätému otcovi chýbala.

Mgr. Mária Malá

Svet má nového pápeža

Stal sa ním kardinál z Argentíny Jorge Mario Bergoglio. Pápež František začal svoj pontifikát netradične, ozelel limuzíny a na večer do vatikánskej rezidencie odišiel kyvadlovým autobusom. A najmä je to pontifik, ktorý srší humorom.

Gestá, ktorými si získal davy veriacich:

- Skromné oblečenie
- Bez zlatého kríža
- Prosba o modlitbu za Benedikta XVI.
- Sklonenie sa pred veriacimi
- Trochu plachý či hanblivý pozdrav
- Priamosť, Spontánnosť,
- Prirodzenosť a jednoduché slová
- Dobrá nálada
- Vybral si skromné meno

Naši jubilanti

Emília HUDECOVÁ

Dlhoročná riaditeľka a učiteľka našej základnej školy, pani Emília Hudecová, sa nedávno dožila krásnej sedemdesiatky. Pri tejto príležitosti sme sa vrátili o pár rôčkov späť a spoločne sme si zaspomínali.

Pani Milka pochádza z obce Procht, kde navštevovala 1. - 5. ročník základnej školy, 6. - 8. ročník absolvovala v Hornej Ždani. Jej vysnivaným povoláním bolo učiteľka základnej školy a preto išla študovať na Pedagogickú školu do Lučenca, kde aj úspešne zmaturovala. Jej prvým učiteľským miestom sa stala obec Hrušov. Začala učiť na plnoorganizovanej základnej škole pre 1. - 9. ročník, kde sa jej veľmi páčilo. Boli tu svojrázni, srdeční, pracovití a úctiví ľudia, ktorí si prácu učiteľa veľmi vážili. V súčasnosti sa každoročne v tejto obci koná folklórna prehliadka s názvom Hontianska paráda.

Pani Milka, ako ste sa dostali do našej obce?

Išla som za manželom, ktorý bol Lutilčan, žiaľbohu pred 5 rokmi umrel. Najskôr som učila

13 rokov v Slaskej, na Základnú školu v Lutile som prišla v roku 1975 a mala som tu milú kolegyňu, zosnulú Helenu Osvaldovú, s ktorou sa mi veľmi dobre spolupracovalo.

Aké aktivity ste robili v tej dobe pre žiakov?

Chodievali sme do školy v prírode: Prašníky pri Piešťanoch, Tatranská Kotlina, Tatranská Lomnica, Remata, Počúvadlo, Tisovník, Slovenská Lupča, ... Žiaci spoznali kus Slovenska.

Škola organizovala výlety, exkurzie, návštevu múzeí, navštevovali sme divadelné a filmové predstavenia v Žiari nad Hronom. Základná umelecká škola nám robila výchovné koncerty, kde žiaci získavali vzťah ku klasickej hudbe, tancu, spevu...

Veľa sme robili pre obec. Začínalo to programom k výročiu SNP v auguste, potom prišiel mesiac úcty k starším, mesiac priateľstva so Sovietskym zväzom, Mikuláš, MDŽ, mesiac lesov, MDD a koncoročný výlet, ktorý sme robili nielen pre žiakov, ale i pre rodičov.

Pomedzi to sme organizovali vychádzky zamerané na vlastivedu, prírodovedu a dopravnú výchovu.

Prežili ste väčšinu života v Lutile, máte tu veľa priateľov?

Zosnulá p. učiteľka Mária Mikušová založila spevácku skupinu, kde sme si všetky členky veľmi dobre rozumeli. V našich krásnych krojoch sme sa každoročne zúčastňovali vystúpení folklórnych súborov na Podhorí. Do lutilských krojov nás obliekali Paulína

Kaninová a Terézia Jonášová, ktoré nás už tiež opustili. S členkami tejto speváckej skupiny sa veľmi rada stretávam. Tiež mám kamarátky v zbore Magnificat, kde som pár rokov pôsobila.

Starší ľudia spomínajú, že kedysi bola učiteľom prejavovaná väčšia úcta. Čím to je?

V súčasnej dobe sú rodičia veľmi preťažení svojimi vlastnými aktivitami, robia svoju vlastnú kariéru a nezostávajú im sily venovať sa svojim vlastným deťom.

Prichádzajú zo zamestnania do rodinného prostredia vyčerpaní, nervózni... Hektický spôsob života je veľmi náročný na psychiku a v takomto napätí nič nefunguje dobre. Dieťa potrebuje pohodu, najmä v rodinnom prostredí. Ak rodič obviňuje učiteľa, dovolí si to aj jeho dieťa, ak rodič hľadá na učiteľovi chyby, bude to robiť tiež jeho dieťa a tak to pokračuje. Rodina je základ výchovy dieťaťa a múdri rodičia to vedia.

Čo robíte v dôchodcovskom veku?

Voľný čas najradšej trávim čítaním životopisných kníh, romantických románov, časopisov, počas sezóny obľubujem prácu v záhrade, rada sa starám o svoj rodinný dom... Výkon rokmi klesá a veľa aktivít sa už nedá zvládnuť, ale pred pár rokmi som ešte spievala so spevokolom p. učiteľa Imriša.

Milá pani Milka, celá redakcia nášho časopisu Vám želá veľa zdravia, šťastia, Božieho požehnania a určite sa pripája celá naša obec k blahoželaniu k Vašej sedemdesiatke.

Ďakujem za rozhovor.

Mgr. Mária Malá

Čo sa deje v Senior klube Zamatka

V januári tohto roku sa stretol výbor klubu, aby pripravil výročnú členskú schôdzu, ktorá sa uskutočnila 27. januára v sále kultúrneho domu.

Na výročnej členskej schôdzi predsedníčka pani Mária Gašparíková informovala o akciách ktoré sa v priebehu roka 2012 uskutočnili, ktoré úlohy sa splnili. Ekonomka OZ p. Veľká oboznámila členov a hostí s hospodárením, koľko finančných prostriedkov usporili a koľko minuli. V ďalšej časti schôdze predsedníčka informovala o akciách, ktoré výbor klubu naplánoval na rok 2013.

Na výročnej schôdzi sa k prítomným prihovoral aj pán starosta Ján Pružina, ktorý poďakoval seniorom za ich činnosť, ako sa zapájajú do skrášľovania námestia, za úpravu priestranstva na križovatke pri kultúrnom dome.

Výročná schôdza sa niesla v príjemnej atmosfére, členovia sa porozprávali pri dobrej večeri a ako odmena pre prítomných bola tombola, ktorú pripravili členky výboru Zamatka.

Senior klub Zamatka má už 83 členov. Na rok 2013 si naplánovali bohatý program. Udržať v dobrom stave ostrovček pri kultúrnom

dome, aby aj tohto roku rozkvitli. Starat' sa o zelené a kvetinové miesta na námestí, do budúcnosti chcú skultúrniť ďalší zaburinený priestor a vysadiť bylinkovú záhradku. Členky klubu, ktoré majú záľubu v ručných prácach sa stretávajú 2-krát do týždňa, v stredu a nedeľu, v klube, kde vyrábajú rôzne ručné práce, ktoré potom predávajú na Lutilskom jarmoku alebo pri iných príležitostiach. Spolu s Osvetovým strediskom Žiar nad Hronom chodia niektoré členky učiť deti zručnosť v ručných prácach. Takto navštívili ZŠ v Jastrabej, Trnavej Hore a Cirkevnú ZŠ v Žiari nad Hronom.

Ďalej výbor pre ostatných členov pripravil prednášku „Ako predchádzať úrazom a ako sa poistiť.“ Prednášku spravila Ing. Kucharíková z poisťovne Wüstenrot a.s. Zvolen. Vypočulo si ju 12 členiek. V marci, v týždni mozgu, si 15 členiek vypočulo MUDr. Zinu Košťanovú, ktorá im prednášala na tému „Ako si udržať mozog v dobrej kondícii“.

Pri tejto príležitosti im p. Jana Kubíková z RUVZ Žiar nad Hronom zmerala tlak, cholesterol, silu dychu. Na konci prednášky si účastníci vykonali testy pamäti, a všetci boli spokojní.

Senior klub i naďalej chce spolupracovať s OZ Lutilenka, s ICM pri akciách s deťmi a mládežou. Tak isto ako v minulom roku aj v tomto výbor zabezpečí zájazd na divadelné predstavenie. Najbližšie organizuje zájazd na záhradkársku výstavu do Trenčína 11. apríla s odchodom autobusom z Lutily o 7,00 hod.. Záujemci sa môžu prihlásiť na obecnú úradu.

Srdcovou záležitosťou výboru Zamatka je zriadenie „Izby ľudových

tradií“. Miestnosť je už vybraná len ju treba zrekonštruovať a potom zariaďovať.

Možno nie všetky akcie sú tu spomenuté, ktoré máme v pláne. Verím, že sa nám podarí splniť to čo sme si naplánovali a ešte aj niečo naviac, aby sme sa v našej obci dobre cítili. Prajem nám všetkým najmä zdravie a potom všetko zvládneme.

**Mária Gašparíková,
predsedníčka SK Zamatka**

Príbehy z lutilských polí a lesov

Už sa veľa rokov chystám napísať príbehy z môjho poľovníckeho života. Nikdy som nemal na to čas, ale už som sa rozhodol a tu je prvý, celkom z mojich začiatkov. Prvý diviak a hneď toto...

V júni roku 1975 som ukončil štúdium na lesníckej fakulte. Svet bol zrazu gombička a už mi ku šťastiu chýbalo len, streliť diviaka. Vybral so si zamestnanie na stavebnej správe v Žarnovici u Stavebného a lesomelioračného závodu Banská Bystrica. Ešte vo februári som chcel ísť robiť na východné Slovensko, do Uliča na lesný závod. Od tohto zámeru ma mama odhovorila veľmi rázne: „Do žiadneho Uliča ťa nepustím. Prvé čo sa tam naučíš bude - hrať karty a piť. Veď tam nerobia týždeň pred Veľkou nocou a týždeň po nej“.

Mame som veril, lebo otec tam učil a neskôr riaditeľoval na horárskej škole v Humennom. Strávil tam niekoľko rokov. Poznali pomery v päťdesiatych rokoch a tak ma presvedčili, že je tam tak aj v roku 1975. Bolo po poľovačke na vlky, na východe. Zostávalo mi stredné Slovensko a z toho Lutila. Aj tak dobre, len sa treba dostať do poľovníckeho združenia. Slúbené som mal, že po skončení školy, len ma čakala ročná vojenská služba. Každú chvíľu som mal dostať povolávací rozkaz. Na správe v Žarnovici sme pri každej mesačnej uzávierke oslávili všetky sviatky domovinou z Kľakovskej doliny. Akurát, že sme nehrávali karty, ale boli by sa pri nás niečo priučili aj východniari. Otec vedel, že som nedočkavý a vybavil mi u pána Dragoška, že ma vezme niekedy na diviaky. Aj sa stalo.

Rodičia dostali zo závodu SNP poukaz na kúpeľný pobyt na dva týždne do Sklených Teplíc. Zostal som doma sám. Ráno som vstával o pol piatej a chodil som autobusom do Žarnovice. Bolo to okolo 20. augusta 1975. Pod Keluhou bolo zasiaté žito, holiča. Bolo dosť povalené od búry, stále pršalo, nedala sa robiť žatva. Dragošek ma čakal pod Keluhou, na kopci, večer o deviatej. Keď sme sa stretli opýtal sa ma, že kde si chcem sadnúť. Otec bol pár dní predtým pozrieť a poradil mi: „Najlepšie ti bude sedieť na tej veľkej skale, len si zober voľačo pod zadok, aby si nenachladol.“

Vždy, keď sme sa s otcom rozprávali o tom kade pôjde zver, mali sme orientačné body a vedeli sme sa stretnúť na Buranovom salaši, Pod Žďaň studňou, Pri Obrázku, Murovanej studničke, či studničke na Hline, Valachovej diere alebo v Agačine. Otec vedel o každej jazvine, každom kališti a dokonca poznal všetky staré duby v Dúbrave, na Brezí, alebo v Tupej hore. Veď nečudo, narodil sa v horárskej rodine. Jeho starý otec a aj jeho otec boli po dve generácie biskupskí hájníci. V tom čase, keď sa odohral tento príbeh, otec robil s Dragošekom hutníka. Bolo treba zarábať na štúdium, na dom a hutníci boli v tom čase dobre platení. Do dôchodku išli v 55. roku ako prvá kategória, teda ľudia, ktorí v zamestnaní nechali kus zdravia. Málokto z hutníkov sa dožil 70 rokov.

Dragošek bol vzrastom pomešší, pracovitý a húževnatý. Už ako dôchodca, dlhé roky robil na družstve. Z vďačnosti mu družstvo dávalo zo sušičky odpad, ktorý mu aj vyviezli do hory kde ukázal. Za mladých čias robil žandára a z toho obdobia mal aj zbrane „talianku“ (vojenskú pušku kal. 6,5 x 54) a drôtovku, kohútikovú brokovnicu. Ako jediný z dediny v tom čase choval poľovnícke psy. Zveri nebolo zďaleka toľko, ako je tomu teraz. Boli krutejšie, dlhšie zimy a asi aj viacej vlkov v Kunešove a na Sklenom.

Na otázku pána Dragoška, kde si chcem sadnúť, som odpovedal: „Ja zostanem aj tu na tejto skale“ a ukázal som na veľkú skalú na vrchole kopca. Severným smerom bol les, Keluha s močarinou a na juh pod kopcom až po cestu do Galou bolo žito. Pán Dragošek mi ukázal rukou smerom na Galov dom „Ja si idem sadnúť tuto do toho žita do prostriedku“. Mal so sebou stoličku-trojnožku, na ktorej by neobsedel ani hladný vrabec, ale on vedel čo robí. Na strelenie si zobral brokovnicu, lankasterku. Na diviaky v obilí poľoval tak, že si sadol do prostred lánu a keď sa diviaky začali v obilí pásť, pomaly sa k nim prikrčený približil. V noci počul diviaka ako mľaská aj na dvesto metrov, len ak je obilie vysoké, tak ho nie je vidieť. Strelal z brokovnice, tak ako za starých čias. V noci postrelaného diviaka v obilí nehľadal. Išiel domov a ráno so psami dohľadal.

Sedel som na skale možno dve hodiny. Už mi bolo dlho. Nič som nevidel, len som počul v močarine predou mnou čvachnúť, ako keď sa vám podarí vytiahnuť gumák z bahna. Zase ticho. Vydržal som sedieť ešte asi pol hodinu. Postavil som sa a pomaly prešiel k žitu. Počúval som. Skoro sa mi uši zašpicateli. Pod kopcom v žite mľaskal diviak. Jasne som ho počul ako žuje a vyplúva. Mal som so sebou ďalekohľad 10x50. Prezeral som si obilie a hľadal diviaka. Obilie bolo tak povalené, že sa čerňelo veľa flakov, ktoré sa podobali na diviaka. Mľaskanie bolo iba jedno a z jedného miesta. Zameral som na najtmavší bod, odkiaľ sa mi zdalo, že vychádza mľaskanie. Konečne sa diviak pohol a ja som si bol istý, že je to diviak. Bolo asi jedenásť hodín, skoro polnoc. Rozhodol som sa, že idem strelať, no v puškohľade so zväčšením 4x som skoro nič nevidel. Mohol som zamieriť a vystreliť na povalené žito. Obzrel som sa a nad Kriským hájom žiara. Vychádza mesiac. Počkám. Čakanie bolo nekonečné. Každú chvíľu som pozeral, raz ďalekohľadom, raz cez puškohľad, či sa dá strelať. Konečne som videl diviaka v puškohľade. „Ešte raz sa pozriem cez ďalekohľad aby som vedel, ktorým smerom sa pohne. Ak necúva, tak tam má hlavu“ pomyslel som si. „Aaa.. už viem a teraz rýchlo strelať aby sa náhodou neotočil a strelím na mäsko“. Zamieril som do jednej tretiny od hlavy a vystrelil. Nocou zaburácal môj prvý lutilský výstrel. Strelal som z kozlice, ktorú mi kúpil otec. Veď som celkom dobre študoval a ešte som hrával basketbal, tak som si vraj zaslúžil. Zložil som pušku z pleca a pozerám cez ďalekohľad. Nič som nevidel, len pováľané tmavé flaky obilia. „Ale čo to počujem?“ V obilí sa niečo mece sem a tam. Šuchot päť metrov vľavo, zase ticho. Potom zase 10 metrov vpravo. Čakám, že po rane príde Dragošek a poradí mi čo robiť. Po dlhej chvíli kričím: „Pán Dragošek.. Nič. Posvietim baterkou, ako za dušičky, tým smerom, ktorým odo mňa odišiel. Ten chlap zaspal a nepočul ranu. No nebudem o polnoci vykrikovať pod Keluhou. Veď on od zimy precitne a príde“.

Sopomenul som si ako mi otec hovoril príbeh, keď išiel za mesačnej noci pozrieť „Poľa Cigánov“ do krumpíe, lebo mu tetka Húdikova povedala:

„Štefanko choj pozrieť toho diviaka, chodí nám do krumpíe“. A o zaj, keď vyšiel hore Baranom, nad dedinu, popri čerešni, v krumpiach je voľačo. Ešte šťastie, že nestrelal, lebo voľačija tetka tam bola aj s motykou a kopala v noci krumple. Už, už, išiel zdvihnúť pušku a vtom tetka v kytliach, zohnutá aj s motykou, sa vystrela. Pamätám si jeho slová „To bolo od Boha šťastie, že som nevystrelil, bol by ju chuderku zabil. Aj ty si dávaj na to pozor“.

Dragošeka nikde. Rozmýšľam. „Mohol aj zomrieť, idem ho pohľadať do toho žita. Ak sa zobudí, uvidí ma v žite, ešte ma zastrelí. Do žiadneho žita nejdem. No ale ja som počul žrať diviaka a čo ak on išiel k nemu a ja som na neho vystrelil? No na prvej poľovačke postrelať poľovníka, tak to som doloľoval. Kde len môže byť Dragošek? Ak to čo sa hádže je diviak, tak ma v obilí môže napadnúť. Idem do dediny k Dragošekovi pre psa“, nakoniec som sa rozhodol. Ani neviem ako mi ubehla cesta do dediny. Stále som si premietal, veď ja som určite strelal na diviaka. „Urobil som preto všetko. Čakal som na mesiac. Nemohol som predsa zabiť človeka. Bol to určite diviak, na čo som vystrelil. Ale kde je starý? Muky mladého poľovníka, aké som si nezaslúžil. Mal som príliš veľa informácií o tom, čo všetko sa môže stať. Veď pred nedávnom sa postrelali dvaja bratia v Kremnici. Načo ti je vzdelanie, robota? Keď vyvedieš takú sprostosť, že postrelia človeka, je po všetkom. Basa, hanba, je po živote.“

Pišiel som k Dragošekomu domu, otvoril bráničku a čo čert nechcel, Dakso mi vybehol na ulicu. Chcel som zobrať skúsenú staršiu suku, ale teraz musím len mladého sedem mesačného psíka. Dragošek by ma vyhrešil, že mi pes ušiel. Dakso bol vydatený bastard, veľmi podobný jagdterierovi. Vtedy nemal ešte so zverou žiadne skúsenosti. Uviazal som ho na remeň z pušky a uháňal o sto šesť pod Keluhu. Cestou som

rozmyšľal, ako na to. Psíka som viedol ponad obilie, aby chytil stopu kade diviak vošiel do obilia. Keď sa potiahol smerom do obilia, pustil so ho. Ako vbehol do obilia, netrvalo to ani minútu, začal hlásiť.

Na starého by predsa nebrechal“ pomyslel som si. „Mám diviaka“.

Šiel som za hlasom psa. Keď som uvidel psa, zrazu sa obilie rozhrmulo a oproti mne sa vyrútil diviak. Potiahol sa oproti mne na predných nohách, zadok fahal po zemi. Bol mi skoro po prsia. Uskočil som dozadu. Našťastie som v povalenom obilí nespadol. Nestratil som duchapritomnosť. Posvietil som na diviaka a dostrelil ho do čela. Diviak bol strelený vysoko na chrbticu, takže bol ochrnutý na zadné nohy a mohol sa iba fahlať na predných nohách.

Mal som šťastie. Naradostený som psíka pochválil a davaj naspäť do dediny. Cestou som rozmyšľal či Dragošek v tom žite spí, alebo zomrel. Prišiel som do Dragoškov a vyššie gánku som zaklopal na okno a zakričal : „, pán Dragošek“. Bolo asi pol druhej v noci. Zavrzgala posteľ a Dragošek sa ozval : „, Čo sa stalo“?

Prečo ste odišli domov bez toho, aby ste mi povedali. Ja som skoro umrel od strachu, že som vás zabil. Mám diviaka“. Tento dovetok

ho úplne prebral a zakričal mi : „Čakaj, hneď sa oblečiem, ideme poň.“ Keď vyšiel na podstienku tak mi povedal : „, Vieš, keď išiev autobus o pol jedenáctej, tak som si spomenul, že príde stará z kúpeľov. Keď nebudem doma, bude sa veľmi hnevať, že ju nečakám. Tak som mazal domov. Aby som ňa nerušil, šiel som spodkom po ceste od Gaľu. Nehnevaj sa, mal som ti povedať.“

Zobrali sme dvojkolesovú káricku a diviaka, poriadneho maca, horko ťažko cez obilie vytiahli a doviezli do dediny. V obilí zostala po nás povalená cesta, vytvorili sa dva trojuholníkové lány, ako keby tam pristáli mimozemšťania. Domov som prišiel nad ráno. Bál som sa ľahnúť si do postele, že zaspím do roboty. Na druhý deň, pred večerom, mi pán Dragošek doniesol kus mäsa, zbrane a guľu, ktorú našiel v chrbtici. Zbrane mali 21,5 cm.

Tento príbeh mi bol ponaučením na celý život. Opatrnosti pri zaobchádzaní so zbraňou nikdy nie je dosť. Je to aj moja spomienka na veľkého poľovníka, legendu, s ktorým som na poľovačkách veľa zažil.

Ing. Dušan Hronský

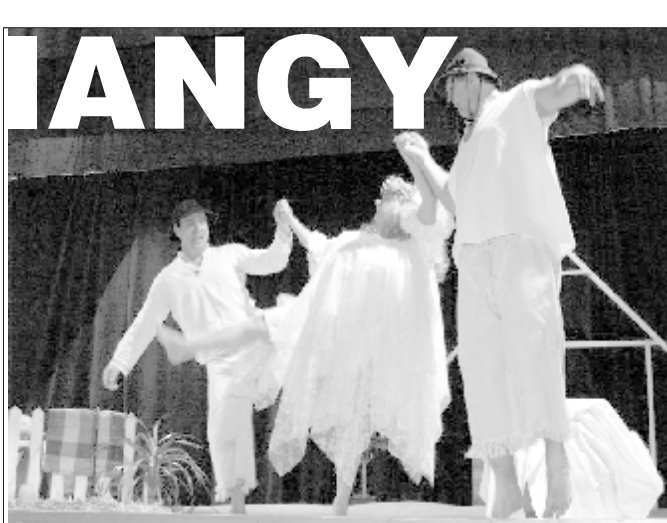
Tohto roku bolo fašiangové obdobie veľmi krátke. Ani sme sa nenazdali a už tu bola posledná fašiangová sobota kedy skupina masiek prešla dedinou, aby pripomenula, že sa končí obdobie veselosti a zábavy. V nedeľu už tradične občianske združenie Lutílienka pripravila zábavný program s veselícou pri dychove. Tohto roku sa googlilo. Pani Mária si vygooglila rôzne slová a dostala

sa do obrazu. Bol tam horor u doktora alebo na chate, navštívila pestrú lúku a na nej nahováračky chrobákov, potom zašla k Maťkovi a Kubkovi, ktorí vílu Amáliku učili tancovať. Kultúrny dom v Lutíle navštívila aj známa „Partička“ a medzi tým boli tance, ktoré pripravila choreograficky a aj sólo tancovala Mgr. Eva Lásková. Na záver programu sa roztancovali chlapi, ktorí ukázali čo v nich je. Program bol

veľmi pestrý a zábavný. Do tanca hrala dychová hudba Lutíla

Ďakujeme všetkým účinkujúcim, ktorí venovali svoj voľný čas nácviku týchto scénok, nie je to jednoduché. Ďakujem všetkým, ktorí prispeli akýmkoľvek spôsobom k príprave celého podujatia, aby dobrá nálada prevládla v tomto fašiangovom období.

Eva Hromádková

POVINNOSŤ PLATIŤ ÚHRADY ZA SLUŽBY VEREJNOSTI

Dôležité informácie a rady, ako postupovať

Platiteľ úhrady za služby verejnosti poskytované RTVS (tzv. koncesionárskeho poplatku) je fyzická osoba, ktorá je evidovaná dodávateľom elektriny ako odberateľ elektrickej energie v domácnosti v odbornom mieste pre spotrebu v byte alebo v rodinnom dome.

KTO ÚHRADU NEPLATÍ**Oslobodený platiteľ**

Oslobodený od povinnosti platiť úhradu za služby verejnosti je platiteľ, ktorý žije s občanom s ťažkým zdravotným postihnutím (ŤZP), pričom občan s ťažkým zdravotným postihnutím má adresu trvalého bydliska totožnú s adresou odberného miesta platiteľa. Úhradu neplatia ani občania, ktorí sú sami osobami s ŤZP.

Platiteľ preukazuje nárok na oslobodenie doložením kópie preukazu občana s ťažkým zdravotným postihnutím alebo rozhodnutím ÚPSVaR o uznaní za občana s ťažkým zdravotným postihnutím. **Odborné miesta elektriny občana s ťažkým zdravotným postihnutím sú všetky oslobodené.** V prípade inej adresy odberu elektriny, ako je uvedené trvalé bydlisko na preukaze občana s ŤZP, preukazuje oslobodenie od platenia dokladom od dodávateľa elektriny s údajmi odberateľa elektriny a adresy odberného miesta elektriny.

Viacnásobný odber

Úhradu neplatí odberateľ elektriny za ďalšie odborné miesto elektriny, ak platí úhradu za jedno odborné miesto.

Nárok preukazuje evidenčným číslom SIPO alebo variabilným symbolom, pod ktorým platí úhradu za jedno odborné miesto elektriny a doložením dokladov od dodávateľa elektriny (nie platobné doklady SIPO) **za všetky odborné miesta elektriny** s uvedením odberateľa elektriny a adresy odberného miesta elektriny (zmluva alebo faktúra s uvedenými údajmi).

Upozornenie: viacnásobný odber elektriny (platenie úhrady za jedno odborné miesto elektriny) si môže uplatniť len odberateľ elektriny, ktorý je odberateľom elektriny vo viacerých odborných miestach: **Odberateľ musí byť jedna a tá istá osoba - nie je možné uplatniť si viacnásobný odber v rámci rodiny.** Ak na jednom odbornom mieste je odberateľ manžel a na druhom manželka, nespĺňajú podmienky zákona na uplatnenie si viacnásobného odberu a vzniká každému povinnosť platiť úhradu za svoje odborné miesto elektriny.

Rozdiel v zákone platnom do 31.12.2012 a platnom od 1.1.2013

V prípade dvoch odborných miest elektriny a pri uplatnení si oslobodenia v jednom odbornom mieste elektriny z dôvodu osoby s ŤZP, na ďalšie odborné miesto elektriny nie je možné si uplatniť viacnásobný odber elektriny nakoľko

platiteľ nespĺňa podmienku, že za jedno odborné miesto elektriny platí úhradu za služby verejnosti. V prípade troch odborných miest elektriny je jedno miesto oslobodené, za druhé vzniká povinnosť platiť úhradu a za tretie odborné miesto nevzniká povinnosť platiť úhradu.

ZNÍŽENIE SADZBY ÚHRADY**Dôchodca**

Platiteľ, teda odberateľ elektriny, nie člen rodiny, ak je poberateľom dôchodku, nemá príjem zo zárobkovej činnosti (dôchodok nie je príjem) a nežije s inou osobou s príjmom zo zárobkovej činnosti, má nárok na zníženú sadzbu úhrady na 2,32 €, ak nárok preukáže kópiou rozhodnutia o poberaní dôchodku a čestným vyhlásením, že nemá príjem a nežije s osobou s príjmom (doklady netreba overiť na matrike).

Rozdiel v zákone platnom do 31.12.2012 a platnom od 1.1.2013 v nároku na polovičnú sadzbu v prípade poberania dôchodku

Do 31.12.2012 mohol platiteľ poberajúci dôchodok pracovať a mal nárok na sadzbu úhrady v polovičnej sadzbe OD 1.1.2013 **NEMÁ NÁROK NA POLOVIČNÚ SADZBU, TEDA MUSÍ POŽIADAŤ** vyberateľa úhrady - Rozhlas a televíziu Slovenska o ZMENU SADZBY NA PLNÚ, t.j. na 4,64 €.

Poberateľ dávky v hmotnej núdzi

Platiteľ, teda odberateľ elektriny, ktorý je poberateľom dávky v hmotnej núdzi alebo je osobou spoločne posudzovanou, ak poberanie dávky preukáže potvrdením z ÚPSVaR, ktoré obsahuje, odkedy je poberateľom dávky a poberanie dávky naďalej trvá, má nárok na zníženie sadzby úhrady na 2,32 €.

DOKLADY PREUKAZUJÚCE NÁROK

Oslobodenie Kópia preukazu občana s ťažkým zdravotným postihnutím alebo rozhodnutie o uznaní za občana s ťažkým zdravotným postihnutím, meno odberateľa elektriny v danom odbornom mieste, evidenčné číslo SIPO (ak platiteľ má pridelené) a rodné číslo, ak nie je uvedené v dokladoch

Viacnásobný odber: Kópiou dokladov od dodávateľa elektriny za všetky odborné miesta elektriny, v ktorých je uvedený odberateľ elektriny a adresa odberného miesta elektriny (nie platobné doklady SIPO)

Polovičná sadzba Dôchodca kópia rozhodnutia o poberaní dôchodku a čestné vyhlásenie, že dôchodca nemá príjem zo zárobkovej činnosti a nežije s osobou s príjmom zo zárobkovej činnosti (dôchodok nie je príjem).

Hmotná núdza - potvrdením z ÚPSVaR, ktoré obsahuje údaj, odkedy je poberateľom dávky a poberanie dávky naďalej trvá

POVINNOSŤ PREDLOŽIŤ DOKLADY

Doklady predkladá platiteľ, ktorý si uplatnil oslobodenie z dôvodu ŤZP, neplatenie z dôvodu viacnásobného

odberu alebo zníženie sadzby úhrady z dôvodu poberania dôchodku alebo dávky v hmotnej núdzi, **ktorý nepreukázal nárok na úľavu vyberateľovi úhrady, t. j. RTVS.**

UPOZORNENIE: Doklady predložené pracovníkom pôšt v minulosti, teda do 31.12.2012 alebo formuláre (prihláška, zmena a odhláška) overené pracovníkmi pôšt a zaslané do 31.12.2012 do RTVS, s.r.o., v zmysle zákona 340/2012 Z.z. nie je preukázanie nároku vyberateľovi. To znamená, že je potrebné do 30.6.2013 preukázať nárok vyberateľovi úhrady kópiami dokladov.

Kópie dokladov treba poslať najneskôr do 30. júna 2013 na adresu:

RTVS, Odbor výberu úhrad, Mlynská dolina, 845 45 Bratislava alebo na emailovú adresu: uhrady@rtvs.sk

RTVS spustila infolinku na pomoc občanom v súvislosti s úhradami

RTVS dnes spustila infolinku na pomoc občanom, ktorí si uplatňujú nárok na úľavu z platenia úhrady za služby verejnosti poskytované RTVS. Infolinka s telefónnym číslom 18288 je k dispozícii 7 dní v týždni od 8.00 do 20.00 hod.

Generálny riaditeľ RTVS Václav Mika zároveň požiadal o pomoc pri komunikácii s občanmi Združenie miest a obcí Slovenska (ZMOS). RTVS vypracovala manuál, ako postupovať pri uplatňovaní nárokov na rôzne typy úľav, ktorý budú mať k dispozícii aj samosprávy. Manuál bude zverejnený aj na internetovej stránke úhrady.rtvs.sk

RTVS zriadila avizovanú infolinku na zefektívnenie komunikácie s verejnosťou v súvislosti so zákonom o úhrade za služby verejnosti poskytované RTVS platným od 1. januára 2013. RTVS minulé týždne informovala, že vzhľadom na neprimerané ťažkosti, ktoré majú prevažne dôchodcovia a osoby s ťažkým zdravotným postihnutím pri uplatňovaní nárokov na rôzne typy úľav, bude tolerovať predkladanie požadovaných dokladov až do 30. júna 2013.

Občania, ktorí v tejto lehote preukážu svoje nároky na úľavu, získajú túto úľavu späť od začiatku roka 2013. Po tomto termíne už nebude možné so spätnou platnosťou akýmkoľvek spôsobom uplatňovať predmetné úľavy.

Potrebné doklady je možné doručovať aj v elektronickej podobe na emailovú adresu uhrady@rtvs.sk.

P O Z V Á N K A

Slovenský Červený kríž, územný spolok v Žiari nad Hronom so sídlom v Slaskej organizuje Opatrovateľský kurz 226 hodinový s praxou a akreditáciou platnou aj v zahraničí. Absolvent uvedeného kurzu bude spĺňať podmienky, aby mohol poskytovať opatrovateľskú službu v domácnostiach, prípadne v sociálnych zariadeniach, ale aj v zahraničí. V prípade, že je nezamestnaný a má chorého rodinného príslušníka, o ktorého sa bude starať po absolvovaní kurzu môže na neho poberať finančnú podporu za opatrovanie.

Cena kurzu je 250 €. Úhrada je možná aj na splátky. Kurz je časovo rozložený podľa zloženia účastníkov. Začína sa 08.04.2013 a ukončenie je 17.05.2013. Nie je rozvrh stanovený každý deň rovnako, niektoré prednášky sú doobeda a niektoré v poobedňajšom čase, prípadne od 8.00 do 18.00 hod. a potom ďalší deň je voľný. Súčasťou kurzu je aj prax v sociálnom zariadení. Prax je prispôbená podľa trvalého bydliska účastníka kurzu.

Začíname 8. apríla pondelok o 8.00 hod. v zasaďačke Nemocnici s poliklinikou na 5. poschodí v Žiari nad Hronom. V prípade záujmu o absolvovanie kurzu je potrebné, aby ste do 04.04.2013 uhradili časť 100 € v hotovosti do pokladni SČK, alebo na číslo účtu 2532422/0200, variabilný symbol je Váš dátum narodenia. Prípadne môžete hotovosť 100 € doniesť 08.04.2013 v prvý deň kurzu. Celú sumu je potrebné uhradiť do skončenia kurzu t.j. do 17.05.2013.

Zároveň požadujeme vrátiť aj vypísanú prihlášku. Do začatia kurzu je potrebné vybaviť si u svojho obvodného lekára zdravotný preukaz. Ten je potrebný, aby ste mohli absolvovať prax v sociálnom zariadení.

So sebou si treba doniesť občiansky preukaz, zdravotný preukaz, maturitné vysvedčenie, prípadne vysvedčenie o svojom najvyššom vzdelaní. Tešíme sa na Vás! S úctou

Alica Jasenáková
riaditeľka

Nedovoľme mozgu, aby zlenivel!

Týždeň mozgu - Alzheimerova choroba

V dňoch 11. - 17. marca 2013 prebiehal už 6. ročník úspešnej celosvetovej akcie „Týždeň mozgu“, ktorej cieľom je upriamiť pozornosť verejnosti na ľudský mozog, jeho schopnosti a zraniteľnosť.

V Slovenskej republike je akcia iniciovaná Slovenskou Alzheimerovou spoločnosťou, Nadáciou MEMORY, Centrom Memory v spolupráci s Neuroimunobiologickým ústavom SAV. Aj náš Regionálny úrad verejného zdravotníctva v Žiari nad Hronom sa už niekoľko rokov zapája k týmto aktivitám formou prednášok pre verejnosť mladšiu i staršiu, organizovaním výjazdových aktivít poradne zdravia, dňa otvorených dverí na RÚVZ a i.

Zopakujme si niečo o mozgu a pamäti.

Ľudský mozog s váhou cca 1,5 kg s približne 100 miliardami nervových buniek je centrom všetkých životných funkcií (pozornosť a koncentrácia, myslenie, orientácia, reč, pamäť), riadi naše schopnosti, vedomosti a zručnosti, reguluje náš zdravotný stav. *Každá ľudská činnosť podporuje vytváranie výbežkov nervovej bunky a vďaka tomu sme schopní učiť sa a pamätať si.* Mozog pozostáva z dvoch polovíc (hemisfér).

Pravá mozgová hemisféra umelecká, tvorivá, vníma informácie celistvo (emócie, intuíciu, priestorové vnímanie, kreativitu, abstraktné myslenie, predstavivosť). *Posilňuje ju tanec, spev, kreslenie a tiež rôzne meditačné cvičenia ako napr. joga.* Ľavá mozgová hemisféra analytická vníma informácie analyticky. Jej úlohou je posudzovanie, analytické myslenie, verbálna komunikácia, logické a racionálne myslenie, vôľa, iniciatíva a senzorické schopnosti. *Môžeme ju posilniť lúštením hádaniek, sudoku, krížoviek a vedením debaty.*

Funkcia pamäte spočíva v prijímaní a uchovávaní informácií a ich vyhľadávaní v čase potreby.

Krátkodobá pamäť má malú kapacitu, trvá 2 minúty až niekoľko dní a závisí od kvality zmyslových orgánov. Tu je dôležitý pre jej zlepšenie tréning pamäti. *Cvičíte ju môžeme pamätaním si telefonných čísel, mien ľudí, s ktorými sa stretávame alebo zoznamu nákupu.* **Dlhodobá**

pamäť má tri formy. Procedurálna pohybová pamäť, ktorá zahŕňa chôdzu, šport, násobilku, reč a pod. Epizodická forma predstavuje udalosti prežité v určitom čase na určitom mieste. Sémantická forma - hovorí o pochopení významu slov, názvov predmetov a vedomostiach človeka.

Pamäť budujeme už od útleho detstva, najvyššia je v produktívnom veku a počas života, s pribúdajúcim vekom, klesá. *Dôležité je udržiavanie a zvyšovanie kapacity pamäte prijímaním nových informácií.*

Čo je Alzheimerova choroba?

Alzheimerova choroba (ACH) je veľmi pomaly sa rozvíjajúce degeneratívne ochorenie mozgu, ktoré vedie k zániku nervových buniek a nervových spojení. Postihuje predovšetkým tie časti mozgu, ktoré sú dôležité pre pamäť, myslenie a rozumové schopnosti. Ak sa pamäť a rozumové schopnosti narušia do tej miery, že človek už nedokáže bez pomoci zvládnuť každodenné situácie, hovoríme o demencii.

Alzheimerova choroba začína nenápadne, pozvoľne sa rozvíja v priebehu niekoľkých rokov. Je najčastejšou formou demencie.

Čo hovoria štatistiky a prognózy?

Podľa Svetovej zdravotníckej organizácie je Alzheimerova choroba jedným z desiatich hlavných smrteľných ochorení ľudstva. V súčasnosti je na svete 24 miliónov ľudí postihnutých ACH, pričom každoročný prírastok je 4 a pol milióna nových prípadov. Podľa predpokladov sa počet ľudí trpiacich demenciou Alzheimerovho typu každých 20 rokov zdvojnásobí. Vo vyspelých krajinách vzrastie počet chorých do roku 2040 o 100%, v rozvojových dokonca až o 300%. Výskyt ochorenia narastá s vekom, výskumy však potvrdzujú, že toto ochorenie sa v niektorých prípadoch začína okolo tridsiateho roku života. V Európe ACH a príbuznými ochoreniami trpí 7,3 miliónov ľudí. V roku 2040 bude nimi trpieť 11

miliónov Európanov. Na Slovensku bolo v roku 2008 približne 60 000 pacientov s ACH a príbuznými ochoreniami (o túto skupinu sa stará približne 100-150 tisíc rodinných príslušníkov a opatrovateľov), predpokladaný počet postihnutých v roku 2040 je 180 000 pacientov.

Rozoznajte ju včas.

Medzi prvé varovné signály tohto ochorenia patrí zhoršovanie pamäti, zabúdanie nedávnych udalostí, mien, neschopnosť rozpoznať známe miesta a neschopnosť orientovať sa v čase. **Porucha pamäti je základným a zväčša prvým príznakom ochorenia, reč a úsudok bývajú postihnuté neskôr.** Prvé príznaky ACH pripisujú postihnutí alebo ich príbuzní starnutiu, stresu alebo depresii. Stresová udalosť len viac zviditeľní príznaky existujúceho ochorenia urýchlili jeho prejavy (napr. úraz, pobyt v nemocnici, operácia a i.). Ako prvý príznak ochorenia sa objavujú ťažkosti so správnym pomenovaním predmetov, zjednodušovanie reči, či používanie stereotypných viet. Schudobnie abstraktné myslenie i schopnosť racionálne uvažovať. **Špecifickým prvkom je zmena osobnosti** apatia, strata záujmu o okolie, izolácia. (povahové zmeny, strata záujmu o prácu, koníčky, podozrievavosť, problémy so zvládaním predtým bežných činností, zlyhávajúce v posudzovaní a riešení jednoduchých úloh, neraz sa nadmerne výrazná negatívne povahové črty z minulosti, ako nutkavé konanie, agresivita, pokojní, ovládajúci sa ľudia začínajú byť impulzívní, nezneseiteľní, neraz dokonca sprevádza depresia z uvedomenia si neschopnosti zvládnuť vlastný život i odkázanosť na iných. Môže sa objaviť nepokoj, strach z okrádania, pocity opustenosti, obdobia výbuchov pri rozhovore, nemotivovaný plač alebo násilné správanie. Jedným z najzávažnejších príznakov sú poruchy spánku. Postihnutí v noci nespia, blúdi

po miestnostiach, presvedčený že je čas obeda alebo vychádzky a dožaduje sa ich.

V strednej fáze ochorenia prestáva postihnutý chápať nové informácie, nezriedka sa stratí i v známom prostredí. Má porušenu dlhodobú pamäť, aj keď ju ešte úplne nestratil. Je ohrozený pádmi, žiada pomoc pri bežných činnostiach (umývaní, obliekaní, jedení). Pohybuje sa však bez pomoci a väčšinou aj stravuje. Neskôr prídu skraty v správaní i úplná časopriestorová dezorientácia.

V pokročilom štádiu ACH postihnutý prestáva chodiť, vykonávať bežné činnosti, je inkontinentný. Krátkodobá a dlhodobá pamäť sa úplne vytratila. Môže sa pridružiť strata komunikácie, najmä slovnej. Zhoršuje sa prehltnutie, zvyšuje sa riziko komplikácií, ako sú podvýživa, dehydratácia, infekčné ochorenia.

Alzheimerova choroba má rozličný priebeh i dobu prežívania. Postihnutí prežívajú od dvoch do dvadsať rokov, v priemere najčastejšie od osem do desať rokov.

Rizikové faktory Alzheimerovej choroby:

Z neovplyvniteľných rizikových faktorov sú to ženské pohlavie, genetická záťaž - pozitívna rodinná anamnéza (výskyt ochorenia v rodine), vek (výskyt ACH stúpa s vekom)

Z ovplyvniteľných rizikových faktorov sú to úrazy hlavy, spojené najmä so stratou vedomia, nájdenie, u osôb s nižším vzdelaním je zvýšené riziko rozvoja ochorenia, vysoký krvný tlak, zvýšená hladina cholesterolu, poruchy prekrvovania mozgu tzv. „mozgová skleróza“ ako urýchľovače nástupu príznakov ochorenia.

Jednou z preventívnych opatrení pred ACH je potreba čo najviac znížiť ovplyvňujúce rizikové faktory správnym životným štýlom (zdravá výživa, dostatok pohybu), udržiavanie hodnoty cholesterolu, krvného tlaku vo fyziologických hladinách.

(Pokračovanie na 10. str.)

Čo je nové v Lutilskom futbale?

Skončila sa zimná prestávka a už sa tešíme na jarnú časť súťaže. Naši futbalisti mali zimnú prípravu veľmi bohatú a úspešnú.

Odohrali 6 zápasov ktoré, okrem jedného, vyhrali. Prehrali len so žiarskou osemnástkou. Okrem zápasov mali aj kondičnú prípravu a dá sa povedať, že sa to na niektorých hráčoch aj odzrkadlilo, dúfajme, že im to vydrží aj v súťaži.

Okrem toho, že sa hráči pripravovali futbalovo na jarnú časť súťaže pričínili sa aj o skultúrne priestorov, v ktorých sa budú počas súťaže zdržiavať a to šatni a ostatných priestorov sociálnej budovy.

Vymaľovali šatne, chodbu, klubovňu, bufet, rozhodcovskú miestnosť, vymenili vypínače, vymenili žľaby, dali spraviť nápis a namontovali ho na čelo budovy, realizovali rekonštrukciu pomocného ihriska. Na týchto prácach sa podieľali vo veľkej

miere, okrem už spomenutých hráčov a prezidenta Jaroslava Vitteka, Peter Kňažko a tréner Milan Spodniak.

Vďaka im za vykonanú prácu!

Prezident klubu sa týmto chce poďakovať aj všetkým sponzorom, ktorí materiálne alebo finančne pomohli pri tejto rekonštrukcii.

Upozornenie
Prezident OŠK p. Vittek prosí držiteľov koní a psov, aby nepoužívali pomocné futbalové ihrisko na venčenie svojich miláčikov. Pretože je to futbalové ihrisko, a naši futbalisti ho využívajú na tréningy, nie je vhodné keď sú tam ekrekmenty od zvierat alebo urobené jamy.

Ďakujeme!

Týždeň mozgu - Alzheimerova choroba

(Dokončenie z 9. str.)

Ako si chrániť mozog?

Pomôžu nám **ochranné faktory Alzheimerovej choroby** - stály tréning pamäti, zvyšovanie vzdelania, dostatok vitamínov E, C, B, prevencia úrazov- najmä hlavy.

Takisto ako svalové bunky potrebujú fyzickú aktivitu na udržanie kondície, tak aj nervové bunky potrebujú byť neustále aktívne, aby sa tvorili nové výbežky a spojenia medzi nimi. Ak sa budeme vyhýbať psychickej aktivite a len pasívne prežívať každodenný život, bunky zoslabnú a nakoniec zahynú.

Zhoršením pamäti trpí po päťdesiatke takmer polovica ľudí, po sedemdesiatke už tri štvrtiny. Problémy s pamäťou ale majú občas aj mladšie osoby, vrátane žiakov a študentov.

Dnes vieme, že pravdepodobne jediným účinným preventívnym

prostriedkom **proti predčasnému starnutiu mozgu je tréning poznávacích funkcií, ktorý buduje „duševnú rezervu“.** **Precvičovanie mozgu je potrebné robiť v každej životnej etape, no najmä vtedy, keď začne človek starnúť. Každý deň si nájdime čas na aktivity, ktoré udržiavajú náš mozog v pohotovosti. Môže to byť čítanie kníh, lúštenie krížoviek, hry ako scrabble, bridž alebo pexeso, vzdelávanie sa v problematike, ktorá nás zaujíma, komunikovanie - rozhovory s inými ľuďmi. Skupinový tréning pamäti môže byť príjemnou zábavou medzi rovesníkmi, spôsobom ako si zdvíhnuť sebavedomie, užitočnou prevenciou prirodzeného zhoršovania pamäti, ktoré prichádza vekom, resp. prevenciou Alzheimerovej choroby.**

Možnosť vyliečenia ACH dnes ešte nie je, sú však k dispozícii

lieky, ktoré môžu zmierniť príznaky a zlepšujú kvalitu života postihnutých, ako aj rodinných príslušníkov. Okrem medikamentózneho liečby je veľmi dôležitá aktivizácia chorého.

Čím skôr sa choroba rozpozná, čím skôr sa zahájí liečba, tým väčšia je šanca na zmiernenie jej priebehu.

Vyskúšajme si Silu mozgu
Počas dvoch minút si skúste zapamätať týchto desať slov v poradí, v akom idú za sebou: **bonbón - hlava - medveď - farma - prsteň - mačka - Jana - náhrdelník - deväť - pero.**

Teraz tento zoznam zakryte. Potom slová povedzte najprv za sebou ako nasledujú, potom v opačnom poradí. Aké bolo siedme slovo v poradí? Ďalej u každého slova použite rôzne pripomienky, ako napríklad: Bonbón je u mňa jednotka. Dve hlavy sú lepšie ako jedna. Tri medvede, to je skvelý príbeh. Na farme sú štyri zvieratá. Päť prsteňov na päť prstov.

Teraz už isto viete, ako na to... Skúste to znova s inými slovami! Môžete to využiť v bežnom živote (pamätanie si zoznamu potravín, ktoré chcete nakúpiť atď.)

Voľne preložené z anglického originálu „It's Mindboggling!“ so zvolením Dana Alliance for Brain Initiatives, www.dana.org.

**Zdroj: www.alzheimer.sk
<http://www.alzheimer.sk/centrum-memory/služby/treningy-pamati/ako-si-zachovat-funkcny-mozog.aspx>**

**MUDr. Zina Košťanová
Oddelenie podpory zdravia
RÚVZ Žiar nad Hronom**

Jubilanti - v mesiaci január až marec 2013

50-roční

Roman Mikuš
Milota Debnárová
Helena Straňáková
Jarmila Kondelová

85-roční

Rudolv Kretík
Ján Imriš

Nad 85 rokov

Matilda Minková 90 rokov
Alžbeta Holosová 90 rokov
Rozália Imrišová 88 rokov
Júlia Weisssová 87 rokov

Podakovanie

Prišlo to tak zrazu, nečakane, a nádeje na život už niet, zostalo prázdne miesto v dome a pár nedokončených viet... Čítame obrovský smútok a žiaľ, zrazu nič nie je také, ako dosiaľ.

Dňa 6. februára 2013 nás vo veku 70 rokov opustil náš milovaný manžel, otec a starý otec

Rudolf Babiak
Ďakujeme všetkým, ktorí sa snažili zmierniť náš veľký žiaľ.

60-roční

Michal Malatínek
Lubomír Lancko
Vladimír Pružina
Ján Beňo
Vojtech Gretsche
Emília Reichmanová

65-roční

Kamil Pacalaj
Ondrej Poliak
Vladimír Kružliak
MUDr. Marián Brestovanský
Mária Tisovčíková

70-roční

Milan Tatár
Kamil Tesák
Emília Hudecová
Marta Čierna

75-roční
Mária Žňavová
Anna Mužiková
Dagmar Kollárová